

REEVANGELIZACIJA I REINICIJACIJA U NAŠIM KRŠĆANSKIM I VJERONAUČNIM ZAJEDNICAMA

KRIZA PRENOŠENJA VJERE

Problem prenošenja vjere postao je danas za Crkvu sveopći fenomen. Po završetku Biskupske sinode u Rimu 1985. godine biskupi su zapisali: „Na cijelom svijetu je prenošenje vjere i evanđeoskih vrednota na buduće generacije u opasnosti.” No, ne radi se samo o krizi prenošenja kršćanske vjere, nego općenito, ta je kriza etičkih i moralnih normi zahvatila i sve druge „sisteme vrijednosti” i svjetonazore.

Papa Ivan Pavao II. u svom nagovoru kojeg je održao u povodu VI. simpozija europskih biskupa u Rimu 1985. god. posebno je istaknuo: „Evropa kojoj smo poslani pretrpjela je takve i tolike kulturne, političke, društvene i ekonomske promjene, da problem naviještanja u njoj treba postaviti sasvim novim izrazima.”¹

Budući da se cijela Europa našla u kulturno-duhovnom pomaku i Crkva se u tim promjenama ponovno našla u situaciji da mora pitati i tražiti nove mogućnosti evangelizacije i pastoralno-katehetske djelatnosti. Radi se, dakle, o novoj pastoralno-teološkoj situaciji gdje vrednote Evandjelja stupaju u jedan natjecateljski odnos s drugim vrijednostima.

Cijela je Europa pretrpjela očit pomak k slobodi, dostojanstvu osobe i svesrdnom zalaganju za ljudska prava, a Crkva se našla pred novim pitanjima i izazovima vremena. „Doista, Zapadna je Europa u filozofiji i u praksi ponekad proglasila ‘smrt Boga’, a Istočnoj je to uspjela nametnuti ideološki i politički, no u toj istoj Europi proglašena je ‘smrt čovjeka’ kao osobe i transcendentne vrijednosti. Na Zapadu je osoba žrtvovana blagostanju, a na Istoku strukturi.”²

Očito na vrlo plauzibilan način i sa strane najvišeg crkvenog autoriteta dolazi do izražaja trenutna situacija u kojoj se nalazi Crkva na prijelazu u 21. stoljeće. Crkva se danas više ne nalazi pred dilemom da li prihvatiti ili ne prihvatiti izazove vremena, ona je sve više svjesna činjenice da se mora ozbiljno razmišljati o novonastaloj situaciji i tražiti putove i mogućnosti nove evangelizacije, ali i mogućnosti reevangelizacije dosadašnje prakse. Do sada je jedan od glavnih problema za Crkvu bio ateizam i iz tog ateizma rezultirajuće ateističko društvo. U budućnosti glavni problem bit će „indiferentizam”, odnosno ravnodušnost.

1. Ivan Pavao II, Crkveno zajedništvo, svjedočenje i vjernost saboru, u: Evangelizirati „sekulariziranu” Evropu, KS, Zagreb 1986, str. 5–6.
2. Isto, str. 13.

RAVNODUŠNOST – POSLJEDICA I UZROK SEKULARIZACIJE

Religija se unutar sveopćeg procesa sekularizacije svela na funkciju „utjehe“ koju pruža čovjeku, i na funkciju „nadgradnje“. U svakom slučaju društvena i religiozna socijalizacija su se u procesu sekularizacije razile i svaka je pošla svojim putem. Poznati sociolog N. Lukmann opisat će proces sekularizacije kao proces „diferencijacije“ koji se dogodio između svjetovnog i religioznog područja. Lukmann pokazuje da proces diferencijacije započinje već u Bibliji – kada je biblijsko učenje o stvaranju afirmiralo dva ključna pojma. S jedne strane pojam „Boga“, a s druge „svijeta“.

Diferencijacija se nastavila sve do danas kada se „Bog“ i „svijet“ doživljavaju sve više kao dvije nepomirljive suprotnosti. Sekularizacija nije uspjela dokinuti religiju, ona je u biti pripomogla da se religija općenito, kao i kršćanstvo, u svojem specifičnom aspektu oslobodi od svjetovnih povijesnih okolnosti i stvore pretpostavke za religioznu obnovu. Drugi je vatikanski sabor u učenje o tzv. legitimnoj autonomiji svjetovnih područja, kao i o slobodi religije, priznao novovjekovne procese diferencijacije i na taj način odobrio legitimni zahtjev političkog prosvjetiteljstva i sekularizacije kao takve. I zbog toga govoriti o nekoj restauraciji prednovovjekovnih struktura i odnosa u Crkvi za Waltera Kaspera ostaje bespredmetno. Po njemu je primarno pitanje kako pod pretpostavkom novovjekovnih procesa diferencijacije omogućiti kršćansko prenošenje vjere.³

Za njega trenutni problem Crkve nije niti ateizam niti racionalizam nego tzv. „iracionalizam“ koji u sebi uključuje SVE počevši od astrologije, reinkarnacije, a završava kod različitih sekta.⁴

Iako W. Kasper govori o iracionalizmu kao trenutnom problemu Crkve, danas je u ovom kontekstu potrebnije progovoriti o „indiferentizmu“ koji više nego bilo koji iracionalizam ugrožava Crkvu, ali i ne samo nju. Iracionalizam graniči s različitim praksama dok je ravnodušnost postala stav! Ravnodušnost je postala svijest modernog čovjeka – čovjek je postao indiferentan ne samo u odnosu na Crkvu već i u odnosu na društvo. Zato mi se čini vrijedno nešto reći o tzv. „religioznoj ravnodušnosti“ koja u velikoj mjeri blokira svaku vjersku i religioznu motivaciju i kao takva postaje glavni kočničar reevangelizacije i obnove vjerskog života.

STUPNJEVI RELIGIOZNE RAVNODUŠNOSTI

Sociolog religije F. X. Kaufmann razlikuje četiri stupnja religiozne ravnodušnosti:

„**Indiferentnost prema Crkvi ili konfesiji**“.⁵ Misli se posebno na onu vrstu ravnodušnosti koja se tiče Crkve kao institucije. Procesom sekularizacije stvoren je mentalitet nepovjerenja u sve što je institucionalno pa od tog mentaliteta nepovjerenja nije bila pošteđena ni Crkva. Kao rezultat ove religiozne ravnodušnosti nastalo je ono što danas zovemo „dekristijanizirajuće društvo“.

Drugi stupanj definiran je kao „**indiferentnost u odnosu na kršćanske sadržaje**“⁶ ili vjerske istine. Kao moguće procese ove ravnodušnosti navodi prosvjetiteljstvo, neograni-

3. Usp. Walter Kasper, *Tradierung und Vermittlung als systematisch – theologisches Problem*, u: *Tradierungskrise des Glaubens*. Izdavač: Erich Feifel und Walter Kasper, München 1987, str. 33.

4. Usp. isto, str. 34.

5. Franz-Xaver Kaufmann, *Religiöser Indifferentismus*, u: *Glauben ermöglichen*. Izdavač: Eugen Paul i Alex Stock, Mainz 1987, str. 116.

6. Isto, str. 116.

čenu vjeru u znanost i prirodu. Ti su se procesi artikulirali kao ravnodušnost prema Crkvi, njenom poimanju svijeta i konačno ravnodušnost prema crkvenim moralnim i etičkim normama. Vjera i vjerske istine padaju pred novim izazovima vremena u zaborav.

Prema Kaufmannu treći stupanj je „indiferentnost u odnosu na kolektivnu hijerarhiju”.⁷ To je upravo ona vrsta ravnodušnosti koja teži za potpunom autonomijom vrednota i poziva se na subjektivitet savjesti kao apsolutne norme. Ovdje se ne radi samo o ravnodušnosti na pitanje o transcenciji, posebno se postavlja pitanje o općem moralnom zakonu.

Kao četvrti stupanj Kaufman navodi „indiferentnost u odnosu na ono što čovjeka obvezuje”.⁸ Ova vrsta ravnodušnosti ne poznaje opće ili subjektivne norme religioznog ponašanja. Ona graniči s praktičnim nihilizmom. Praktični nihilizam i agnosticizam daljnja su konkretizacija ovog stupnja religiozne indiferentnosti.

I Protagora je u jednom svom fragmentu okarakterizirao praktični nihilizam i agnosticizam riječima: „O bogovima ne mogu znati ni da jesu ni da nisu niti kakvi su po obliku. Mnogo štošta, naime, sprečava spoznaju: (njihova) nepojavnost i kratak život čovjekov.”⁹

Ovo je primjer ravnodušnosti današnjeg čovjeka koji se deklarira u raznim formama agnosticizma i praktičnog nihilizma. Ta se ravnodušnost ne odnosi na pitanja vjerskih istina: da li Bog postoji, na čin stvaranja svijeta ili na pitanje povijesno spasenjskog djela otkupljenja, on je usmjeren na sve transcendentalne vrijednosti.

Dok će Martin Heidegger u svom djelu „Bitak i vrijeme” označiti ovu vrstu praktičnog nihilizma kao „zaboravak bitka”, F. X. Kaufmann naglašava: „Praktični nihilizam je skandal ne samo za ljude koji u neku ruku osjećaju s Crkvom, nego i za sve ljude koji razmišljaju bilo da su to liberali ili uvjereni socijalisti.”¹⁰

Specifičan religiozni trenutak našega vremena je da čovjek usprkos agnosticizmu i praktičnom nihilizmu počinje nanovo tražiti samoga sebe. Radi se o čovjekovoj temeljnoj težnji – pronaći samoga sebe, svoj identitet kao čovjeka i kao kršćanina.

DISTANCIRANO KRŠĆANSTVO

Distancirano kršćanstvo danas ne možemo zanijekati u našoj pastoralno-katehetskoj praksi. Tim fenomenom bavi se u velikoj mjeri i novija teološka literatura.

Proces sekularizacije doveo nas je do religiozne ravnodušnosti, a religiozna ravnodušnost do distanciranog kršćanstva. Crkva danas ne živi u homogeno kršćanskom ambijentu. Europski narodi zahvaćeni su od pojave prosvjetiteljstva pa sve do danas različitim dekristijanizirajućim tokovima na svim područjima kulturnog, društvenog i privatnog života. Slijedeći te tokove možemo reći da su oni prouzrokovali stanovitu polarizaciju ljudi i podijelili ih na one koji vjeruju i one koji ne vjeruju. Polarizacija se osjeća i u samim obiteljima. Kod nas imamo onih koji su angažirani vjernici, pravi svjedoci vjere, ali i onih koji su nevjernici i ne žele imati s Crkvom ništa.

Ne želeći potcijeniti cjelokupni duhovni potencijal što ga kršćanstvo i njegova kultura nosi u sebi, Crkva je ipak dobrim dijelom izgubila svoj utjecaj ne samo nad društvima u

7. Isto, str. 116.

8. Isto, str. 117.

9. Diels Hermann, *Predsokratovci, Fragmenti sv. I–II*, Naprijed, Zagreb 1983, str. 245.

10. Franz–Xaver Kaufmann, *Religiöser Indifferentismus*, u: *Glauben ermöglichen*. Izdavač: Eugen Paul i Alex Stock, Mainz 1987, str. 125.

Europi nego i nad pojedincima. I našla se u onoj istoj situaciji u kojoj je bila i u prva kršćanska vremena kada se suočila s poganskim i helenističkim svijetom. Uzrok te vlastite nemoći danas treba tražiti i u samoj Crkvi. U prošlom stoljeću zakasnila je za socijalnim pitanjem pa su marksizam i ateizam dobrim dijelom nastali kao reakcija na nepraćenje to-kova povijesnog i društvenog razvoja.

Posljedice dekristijanizirajućih tokova su očite i možemo ih vidjeti u svakoj našoj župnoj zajednici na temelju nekih općih konstatacija:

1. Mnogi se roditelji shvaćaju kršćanima na temelju krsnog lista.
2. Vjera je postala nešto prigodno i kod mnogih izlazi na vidjelo prilikom krštenja djeteta, vjenčanja, prve pričesti, krizme...
3. Neki odlaze iz Crkve bilo deklarativno bilo prešutno.
4. Privatizacija života prouzrokovala je individualizirajuću vjeru.
5. Ako je vjera privatna stvar ona više nema javni karakter, a anonimna vjera nema eklezijalni odnos.
6. Materijalističko poimanje života zarobilo je čovjeka, pa tako i kršćane.
7. Kriza moralnih vrednota bitno je prisutna u društvu, ali ne zaobilazi ni Crkvu.
8. Govor o vjeri postao je za mnoge nerazumljiv, pa kao takav i neprihvatljiv.
9. Čovjek danas teško pronalazi religiozno iskustvo u području institucionalnog, on ga traži u životu.

Ove konstatacije pokazuju da je opravdano govoriti o dvije kategorije distancirane crkvenosti: o potpunoj i o djelomičnoj distanciranosti.

Potpuna distanciranost zahvaća onu grupu ljudi ili pojedinaca koji su na temelju subjektivnih svjetonazora već unaprijed odredili da s Crkvom ne žele imati ništa, ali i oni koji su s njom imali negativno iskustvo.

Djelomična distanciranost obuhvaća sve koji povremeno imaju određene kontakte s Crkvom, ali ih zbog opravdanih ili neopravdanih razloga ne produbljuju. Takvih je danas sve više!

Na temelju ankete sprovedene u Švicarskoj¹¹ prije četiri godine na pitanja učestalosti kontakata s Crkvom od 55 ispitanika dobiveni su slijedeći odgovori:

nikakav kontakt (osim prigodno)	18
rijetko/neredovito	26
česti kontakt (najmanje jedanput mjesečno)	3
redoviti kontakt (svake nedjelje)	8

Važno je spomenuti da je 24 ispitanika u životnoj dobi od 26–30 godina. Radi se o mladim ljudima u najvitalnijoj životnoj dobi. Anketa zahvaća seosku i urbanu sredinu iako je napravljena na relativno malom broju ljudi. Primjetljiva je tendencija rasta djelomične distancirane crkvenosti. Zar ne bi anketa ove vrste i kod nas pokazala iste ili barem slične vrijednosti?

Pored ovakvih kao i drugih socioloških anketa i studija, ali i uz svakodnevna pastoralna iskustva postavlja se ozbiljno pitanje za našu evangelizacijsko-pastoralnu praksu: Što i kako dalje?

11. Junge Eltern reden über Religion und Kirche, Ergebnisse einer mündlichen Befragung. Schwizerisches pastoralsoziologisches Institut, Zürich 1986, str. 15.

PERSPEKTIVE I MOGUĆNOSTI NOVE EVANGELIZACIJE I NOVE REINICIJACIJE

Novonastala situacija

Domovinska Crkva našla se nakon demokratskih procesa u novim uvjetima navještanja vjere. Postoji prostor slobode mišljenja i djelovanja. Crkva mora zauzeti određeniji stav, pronaći nove motive i otkriti nove perspektive evangelizacijsko-pastoralne prakse prema svima koji traže religioznu uslugu, bilo da se radi o „starim“ ili „novim“ tražiteljima vjerskih sadržaja. Stavimo se u poziciju modernog čovjeka koji traži vjerske sadržaje. Vjerojatno osjeća da ga dosadašnji sadržaji više ne ispunjavaju.

„Stari tražitelji“ koji su ostvarili kontakte s Crkvom posustali su radi minimuma vjere, ali i vlastite ravnodušnosti. „Starim tražiteljima“ pripadaju i oni koji su „prezasićeni“ ovakvim vjerskim sadržajima i teško ih je motivirati za bilo kakvu župnu suradnju i angažman. Sve je više onih koji dolaze u Crkvu kao „novi tražitelji“. Takvih će pod određenim pretpostavkama u budućnosti biti sve više.

Za Crkvu se postavlja ozbiljno pitanje što dati „starim tražiteljima“, a što „novim tražiteljima“ vjerskih sadržaja? Da bi Crkva, doista, odgovorila zahtjevima vremena potrebno je njeno svjesno opredjeljenje za trajnu katekumensku dimenziju pastoralne djelatnosti. „Starim tražiteljima“ vjere potrebna je reevangelizacija, a „novim“ organizirani katekumenat i trajna evangelizacija.

REEVANGELIZACIJA I REINICIJACIJA KAO NOVA PARADIGMA PASTORALNOG DJELOVANJA

Govoreći o reevangelizaciji odnosno reinicijaciji govorimo o katehezi odraslih. Naš bi pastoral trebao biti trajno nadahnut katekumenatom ne potcjenjujući permanentnu religioznu kulturu djece. Ne radi se o prvom navještanju vjere nego o tzv. „drugoj“ inicijaciji koja bi trebala omogućiti i stvoriti preduvjete da kršćani nauče stvarno živjeti sa svojom vjerom i da u vlastitoj režiji preuzmu odgovornost za svoj život. Ako se evangelizacija odraslih shvati kao „trajna vijest o kraljevstvu Božjem“ onda po H. Poensgenu i R. Zerfassu njeno primarno mjesto . . . nisu propovjedaonice i katedre; njen horizont je svijet . . . njen osnovni model je razgovor a ne liturgijska propovijed.¹²

Ovakvo poimanje evangelizacije traži od Crkve da izađe iz sakristije i okrene se svijetu i njegovim problemima. Ta se opcija ne iscrpljuje u trilemi: martirija – kainonija – dijakonija, iako ju bitno određuju. Što znači druga evangelizacija odnosno reevangelizacija u kritičkom poimanju naše današnje prakse? Druga evangelizacija ili reevangelizacija znači:

1. Navještanje vjere i cjelokupni pastoral danas više nisu apstraktni i bezvremenski procesi. Evangelizacijski procesi odnose se uvijek na datu situaciju i konkretne adresate.
2. Evangelizacija se ne odnosi samo na nešto što je onostrano, ona bitno pridonosi boljitku ljudi i boljitku svijeta.
3. Evangelizacija shvaća socijalnu dimenziju ozbiljno, ona ne dijeli ljubav na riječi, već prvenstveno na č i n e.

12. Usp. Norbet Mette, *Evangelisierung in einer sich eutkonfessionalisierenden Gesellschaft*, u: *Konfessionelle Religiosität, Chancen und Grenzen*. Schweizerisches pastoralsoziologisches Institut, Zürich 1989, str. 69–70.

4. Evangelizacija ne smije biti apstraktna komunikacija između navjestitelja i primatelja vjere.

5. Evangelizacija poziva ljude na osobno obraćenje i na promjenu međuljudskih odnosa.

6. Evangelizacija poziva ljude na trajno svjedočenje vjere (ozbiljno shvaćanje Božje riječi).¹³

Navedene konstatacije pokazuju da kod reevangelizacije ili reinicijacije treba uzeti u obzir čovjekova životna iskustva i ta iskustva pokušati integrirati u cjelokupno doživljavanje vjere.

Prva evangelizacija odnosno inicijacija vjernika u život kršćanske zajednice pokazala se kao nedovoljna. Potrebno je domisliti metode kako i na koji način učiniti mogućim odgovornije kršćanstvo. Odrasli će ispravno učiti ako u tom procesu učenja njihovo životno iskustvo zauzima primarnu ulogu. Što govorimo odraslima mora biti od presudne važnosti za njihove aktualne životne zadaće. Odrasli primaju nove motivacije ako one nude novi aspekt shvaćanja i doživljavanja života. Odrasli će prihvatiti autoritet drugih ako njihov vlastiti nije postavljen u pitanje. Odrasli su spremni rasti u tajni života i u tajni Boga unoseći u njena tumačenja osobna životna iskustva.

NEKE KONKRETIZACIJE I MOGUĆNOSTI REEVANGELIZACIJE I REINICIJACIJE U ŽUPNIM I VJERONAUČNIM ZAJEDNICAMA

Iz dosadašnjeg izlaganja postaje očito koliko je u našoj pastoralno-katehetskoj praksi potrebna temeljitija i trajnija reevangelizacija i reinicijacija. Za trajnu reevangelizaciju i reinicijaciju zalažu se i noviji crkveni dokumenti:

- Evangelii nuntiandi, Pavla VI. iz godine 1975;
- Biskupska sinoda iz godine 1977. sa svojom „Porukom Božjem narodu“;
- Catechesi tradendae, apostolska pobudnica iz 1979. godine Ivana Pavla II. i
- Familiaris consortio, također apostolska pobudnica iz godine 1981. Ivana Pavla II.

Naši su biskupi objelodanili dokument „Radosno naviještanje Evanđelja i odgoj u vjeri“ 1983. koji služi kao temeljna smjernica religioznog odgoja i kateheze, a osnovna je intencija tog dokumenta motivirati pastoralne djelatnike za trajni odgoj u vjeri i prijeći rubikon od vjerskog minimuma do zrelog i odgovornog kršćanstva.

„Svaka je, dakle, evangelizacija zapravo ta unutrašnja promjena ... koja ... ide za tim da istovremeno obrati osobnu i kolektivnu svijest ljudi, njihovo djelovanje, njihov život i njihove stvarne životne sredine.“¹⁴

Reevangelizacija i reinicijacija odgaja zrelog i odgovornog kršćanina koji je uvijek u mogućnosti navesti razloge svoje vjere. Novi govor o vjeri i trajna kateheza cjelokupne župne zajednice mora imati u vidu tri bitna elementa koja ističu biskupi u „Radosnom naviještanju Evanđelja...“:

„**Kristocentričnost**“ kateheze koja ide za tim da čovjeka ponovno susretne s osobom Isusa Krista.

„**Trojstveni teocentrizam**“ kateheze koja želi pokazati da po Kristu dolazimo do Oca u Duhu, i da mu se klanjamo u Duhu i Istini.

13. Usp. isto, str. 69.

14. Usp. Pavao VI, Evangelii nuntiandi, Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, KS, Zagreb 1975, str. 18.

„Kršćanski antropocentrizam“ kateheze koji ne reducira čovjeka na neka antropološka pitanja, ona trajno upućuje na Boga¹⁵, kao i na smisao.

ŽUPNA ZAJEDNICA KAO POVLAŠTENO MJESTO REEVANGELIZACIJE I REINICIJACIJE

Nakon II. vat. sabora došlo je i u našoj Crkvi do određenih gibanja koja su imala za cilj potaknuti reevangelizacijske procese, odgojiti ljude za zrelo, odgovorno i angažirano kršćanstvo. Nastali su različiti pokreti, molitvene i seminarske grupe, inicijativne grupe koje se nisu mogle zadovoljiti „minimumom kršćanstva“.

Od tih pokreta spominjemo: **seminari za evangelizaciju Crkve**. U predgovoru „Susret sa živim Bogom“ T. Ivančić piše: „U Crkvi, naime, živi mnoštvo ljudi kojima nedostaje prvi navještaj, koji su kršteni i u djetinjstvu katehizirani, a da nisu nikada evangelizirani u smislu prvog navještaja. Potrebno je to sada nadoknaditi, kako bi njihova vjera postala zrela, iskusna i slobodno izabrana.“¹⁶

Pokret neokatekumenata ima za cilj u procesu reevangelizacije i reinicijacije doći do zrele i odgovorne vjere.

„Cursiljo“ – mali tečaj vjere teži dubljem religioznom iskustvu.

Ne ulazeći dublje u metodološke analize svih ovakvih pokušaja aktualiziranja religioznog iskustva da se od vjerskog minimuma dođe do zrelog i odgovornog kršćanstva, sa sigurnošću se može reći da su ovakva nastojanja dobrodošla ukoliko pridonose rastu župne zajednice i rastu svijesti opće crkvenosti. Ukoliko ovi pokreti stvaraju samo elitne grupe unutar Crkve trebali bi trajno preispitivati svoju autentičnost i svoje poslanje.

Mogu se usputno spomenuti i druge molitveno-iskustvene zajednice (među poznatijima su fokolarini), ali i za njih vrijede isti kriteriji.

Ako se župna zajednica shvati kao povlašteno mjesto reevangelizacije i reinicijacije, potrebno je reći da je župa mjesto gdje se mogu dobiti i otkriti uvijek nove motivacije za odgoj i rast u vjeri. Radi se o religioznoj i vjerskoj motivaciji što je ključno pitanje naše katehetsko-pastoralne prakse. Da li je Crkva danas u mogućnosti i da li ima snage omogućiti takve **motivacije** za trajni odgoj u vjeri? Stojimo pred činjenicom da se radi o starim i novim tražiteljima vjerskih sadržaja. Crkva bi se danas trebala opredijeliti za trajnu katekumensku dimenziju pastora. Katekumensku upravo zato jer je rast u vjeri potreban svima – kako starim tako i novim tražiteljima. Župna bi zajednica, kao takva, trebala biti mjesto gdje se u jednom trajnom procesu stvaraju motivacije i poticaji za što dublje proživljavanje vjere. Takve motivacije za reevangelizaciju i reinicijaciju već postoje u različitim župnim zajednicama, ali ih treba uvijek produbljivati i osmišljavati.

Pogledamo li što sve ulazi i pridonosi procesu reevangelizacije u našim župnim i vjeronaučnim zajednicama onda u osnovne motivacije treba ubrojiti:

a) **kateheza odraslih** – ona još uvijek nije dovoljno realizirana. Trajna kateheza odraslih treba obuhvatiti ne samo prigodne susrete roditelja krizmanika i prvopričesnika, ona treba obuhvatiti, na jednom širem planu, sve roditelje čija djeca dolaze na vjeronauk. U katehezu odraslih moramo uključiti sve, i najstarije članove župne zajednice.

b) **kateheza mladih** – od posebne je važnosti, ali se danas pokazuje i kao najproble-

15. Usp. Biskupi Jugoslavije, Radosno naviještanje Evanđelja i odgoj u vjeri, Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze, KS, Zagreb 1983, str. 67–71.

16. Tomislav Ivančić, Susret sa živim Bogom, KS, Zagreb 1985², str. 4.

matičnija. S jedne strane mali je broj onih koji realiziraju redoviti termin vjeronauka, s druge strane dobar broj mladih ljudi koji godinama dolaze na vjeronauk postaju „prezasićeni“ – ne otkrivaju ili ne pokazuju nikakve posebne motivacije. Potrebno je osim, nazovimo ga, „klasičnog vjeronauka“ ponuditi i različite vrste angažmana gdje će mladi učiti odgovarajuće poslove u župi, od izdavanja župnog lista do mnogih konkretnih formi angažiranja i poticanja raznih aktivnosti. Novi pokret kojega objedinjuje list „Pomak“ izrastao je iz aktivnih zajednica mladih i među mladima djeluje reevangelizacijski.

c) **kateheza djece** – odgovoran i savjestan posao za sve one koji su uključeni u tu formu evangelizacije. No, više bi trebalo uključivati i same roditelje u pripremu prvopričesnika i krizmanika.

Današnja pastoralno-katehetska djelatnost, gledajući je u kontekstu reevangelizacije i reinicijacije, zahtijeva ponovno suočenje svakog vjeroučenika s osobom Isusa Krista i vrednotama Evanđelja, bilo da se radi o djeci ili odraslima. „Kristološka“ dimenzija kateheze treba poticati i omogućiti svakom vjeroučeniku osobno opredjeljenje za Krista. Takvo se opredjeljenje sada događa na temelju tradicije, obitelji, nacije. Tada će „kristološka“ dimenzija kateheze trajno upućivati i poticati svakoga vjeroučenika na ekleziološku dimenziju kojoj je konačni cilj ne apstraktna crkvenost, već konkretna župna zajednica koja živi raznolikost i pluralizam svojih vjernika. Zato je potrebno osposobiti u župnoj zajednici što veći broj suradnika i ponuditi, kao motivaciju, što veći broj aktivnosti. Od tih motivacija spomenuo bih one koje danas bitno pospješuju reevangelizaciju i reinicijaciju u našim župnim i vjeronaučnim zajednicama. To su:

- župno i pastoralno vijeće
- Caritas
- liturgija
- tribine
- vjerski tisak
- seminari
- župna hodočašća
- pjevanje
- susreti sa starcima
- obiteljski vikendi
- duhovne obnove za odrasle i mlade.

TRAJNI KATEKUMENAT KAO SPECIFIČNA FORMA REEVANGELIZACIJE I REINICIJACIJE

Ako više razmišljamo o katekumenskoj dimenziji pastoralno-katehetske prakse, nameće se i logična potreba stvaranja preduvjeta u svakoj župnoj zajednici za „trajni katekumenat“. Uvođenjem „trajnog katekumena“ u župne zajednice omogućit će se svima koji traže trajnu i dublju vjersku formaciju da u permanentnom procesu prime ne samo vjerske informacije već da stalno produbljuju svoja vjerska iskustva. Uvažavajući dosadašnju pastoralno-katehetsku praksu kao i navedene forme reevangelizacije, nameće se pitanje potrebe „trajnog katekumena“ u našim župnim zajednicama. Trajni katekumenat dovodi tražitelje vjerskih sadržaja do prave reinicijacije – sakramenti se inicijacije ne doživljavaju i ne interpretiraju kao „prigodni znaci“ u datim životnim situacijama, sakramenti inicijacije postaju integrirajući činitelji u izgradnji župne i obiteljske zajednice. Trajni katekumenat u župnoj zajednici postavlja za cilj:

1. Kerigma se mora tek dogoditi. Trebamo stvoriti preduvjete da se kerigma prihvati srcem i razumom.

2. Trajni katekumenat traži novi tip crkvenosti koji se ne iscrpljuje u „prigodnoj vjeri“ nego u trajnom prakticiranju vjere, a njena kulminacija je svjedočenje.

3. Trajni katekumenat radi na stvaranju „novog mentaliteta“ odnosa među ljudima i poimanja Boga.

4. Trajni katekumenat želi pokazati da su vjera, nada i ljubav izvorne kršćanske vrijednosti.

5. Trajni katekumenat osposobljava čovjeka da bude prenositelj vjere.

U trajni katekumenat dobrodošli su svi oni kršteni koji nisu sudjelovali u evangelizacijsko-katehetskom procesu. Oni koji su primili krštenje i prvu pričest, ali su se samo djelomično uključili u evangelizacijski proces. I oni koji su primili sve sakramente inicijacije i potpuno se distancirali.

Trajni katekumenat specifična je forma kateheze odraslih i potvrđuje potrebu i opravdanost takve kateheze. Katekumenska dimenzija pastoralna postaje opcija današnje Crkve.

Trajni katekumenat permanentna je reevangelizacija i reinicijacija svih koji u Crkvi prepoznaju forme i sadržaje kako osmisliti svoju životnu egzistenciju. Naše nam vjerničko iskustvo govori da smo inicirani. Potrebno je trajno produbljivati sadržaje vjere posebno temeljne sakramente: krštenje, euharistiju, sv. potvrdu ... Reevesangelizacija i reinicijacija postaju procesi koji nas dublje uvode u život po vjeri, u produbljenje religioznog iskustva, u živo svjedočenje, u odgovorno i angažirano kršćanstvo.

Kako organizirati u župnim i vjeronaučnim zajednicama reevangelizaciju i reinicijaciju? Mnogi pastoralni djelatnici nemaju ni vremena, ni prostora, ni sredstava. Svi uviđamo trenutak vremena, a novo vrijeme i nove generacije teško će nas opravdati ako danas i sami ostanemo ravnodušni.

ZAKLJUČAK

Procesi reevangelizacije i reinicijacije polaze od činjenice da je Crkva po svojoj naravi misionarska. Ona se ne zatvara u sebe, radosnu vijest, vijest spasenja i oslobođenja želi ponuditi i drugima. „Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim! Kristite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Učite ih da vrše sve što sam vam zapovijedio! Ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta“ (Mt 28,19–20). Odrasli vjernici u procesu reinicijacije i reevangelizacije moraju preispitati svoju osobnu vjeru – jer se samo zrela i odgovorna vjera može prenijeti drugima.

Prije svega onima koji danas pitaju i traže, koji su postali nemirni, koji su se distancirali ili postali skeptičnima. Današnji pastoral treba odrediti kao pastoral „opcije za mlade“, pastoral ozbiljnog i temeljitog rada s mladima i njihovo aktivno uključivanje u život župne zajednice. Budućnost Crkve je u pomlađenoj Crkvi! Oznaka pastoralna kao „opcije za mlade“ nije pridržana samo određenoj starosnoj dobi. Kao mladost može se odrediti i ono stajalište koje njeguje senzibilitet za pravdu i istinu, za promjenu (obraćenje) i obnovu. Mladost postaje simbol Crkve koja želi obnoviti sebe i svijet.

Misionarska Crkva artikulira bitno i svoju dijalošku dimenziju. Poslana je u svijet da se brine o problemima ljudi i trajno zalaže za dostojanstvo osobe i ljudska prava. U tom nastojanju uvelike će pridonijeti mnogi reevangelizacijski i reinicijacijski procesi.